

4 Aanbevelingen Onderwijsraad

Dit hoofdstuk geeft een korte samenvatting van de belangrijkste aanbevelingen van de Onderwijsraad over de werking van de WEB in de praktijk. In paragraaf 4.1 zijn deze aanbevelingen in schema gezet. In paragraaf 4.2 worden een aantal majeure onderwerpen toegelicht die in de toekomst om nadere studie vragen. Tot slot worden in paragraaf 4.3 nog enkele overkoepelende conclusies verwoord.

4.1 Samenvattend schema

De raad heeft in hoofdstuk 2 de WEB vanuit een onderwijsinhoudelijk perspectief geëvalueerd op de domeinen streefqualificatie, resultaatevaluatie en institutionele context. Hierbij zijn allerlei knelpunten besproken die in hoofdstuk 3 van een oplossingsrichting zijn voorzien. Deze knelpunten en bijbehorende oplossingsrichtingen zijn echter niet allemaal van gelijksoortig gewicht. Ze variëren in ingrijpendheid en consequenties ervan voor de bve-sector. Er kan met name ook een onderscheid gemaakt worden naar de termijn waarop aanpassing nodig is. Vier problemen vragen hierbij om aparte aandacht; deze worden in paragraaf 4.2 besproken. De overige knelpunten waarvoor oplossingen gezocht moeten worden zijn in het onderstaande overzicht als volgt geordend:

- onderwerpen die in de huidige situatie om een verdere implementatie van de WEB vragen;
- onderwerpen die op kortere termijn binnen de huidige wettelijke kaders van de WEB om actualisering vragen; en
- onderwerpen die in aanmerking komen voor nadere discussie, studie of advies en op langere termijn eventueel om herziening/herontwerp van de WEB vragen.

Ten aanzien van de laatste categorie merkt de raad op dat het voor herziening/herontwerp van de WEB nog te vroeg is. Tevredenheid over het functioneren van de WEB verschilt per instelling en per richting en dit rechtvaardigt dat wettelijke en fusiegebonden innovaties de tijd moet worden gegeven. Voor een groot aantal van de gesignaleerde knelpunten kunnen eerst oplossingen binnen de huidige wettelijke kaders gezocht worden. Op termijn zouden wijzigingen in de bve-sector nodig kunnen zijn die ook wetswijzigingen met zich meebrengen. Deze wetswijzigingen zouden echter eerst van grondige studie en/of advies moeten worden voorzien, waarbij in het geval van een invoering van een bekostiging met meerdere teldata de geplande evaluatie in 2004 afgewacht kan worden.

	Bevordering verdere implementatie WEB (optimalisering huidige situatie)	Actualisering binnen huidige kaders WEB (bijstelling op kortere termijn)	Herziening/herontwerp WEB op basis van nadere discussie/studie/advies (bijstelling op langere termijn)
--	--	---	---

Streefkwalificatie	<p>Deskundigheidsbevordering van en gunnen van meer tijd aan gemeenten en ROC's om in hun rol ten aanzien van educatie te groeien</p> <p>Eventuele stimulering van samengaan LOB's op initiatief LOB's zelf</p> <p>Bevordering van optimale benutting van 20% vrije ruimte om afstemming met de regionale arbeidsmarkt te bewerkstelligen</p>	<p>Bevordering van doorlopende leerlijnen in de verticale beroepsonderwijskolom door samenwerkingsverbanden aan onderkant (vmbo), zijkant (AOC's) en bovenkant (hbo) mogelijk te maken</p> <p>Bijstelling van de kwalificatiestructuur in termen van competenties</p> <p>Deskundigheidsbevordering in werken met 'kwalificatiestructuur nieuwe stijl'</p>	<p>Invoering van bekostigingssysteem met meerdere teldata (afwachten geplande evaluatie in 2004)</p> <p>Uitvoering studie positionering verantwoordelijkheden en actoren ten aanzien van educatie(beleid)</p> <p>Discussie verplichte aanbesteding voor educatie</p> <p>Uitvoering studie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ invoering leerrecht volwassen vavo-deelnemers met als gevolg reguliere bekostiging ▪ plaatsing vavo-deelnemers 16/17 jaar bij educatie of vo </p> <p>Uitvoering studie naar bekostigingssysteem LOB's</p> <p>Uitvoering studie naar oorzaken ongelijkwaardigheid BOL- en BBL-diploma's in de praktijk</p>
Resultaatsevaluatie	<p>Formulering van kaders voor minimumeisen aan de examinering</p> <p>Vergroting van de professionaliteit van onderwijs- en exameninstellingen op het gebied van examinering</p>	<p>Ontwikkeling van nieuwe toetsinstrumenten, mede ten behoeve van EVC's</p>	<p>Oplevering separaat advies over examinering door de Onderwijsraad</p>

Institutionele context	Verheldering scheiding taken en verantwoordelijkheden van de diverse actoren	Zoeken naar betere erkennings- c.q. accrediteringsmogelijkheden voor BPV of naar een herziening van het begrip 'leerbedrijf' binnen de huidige structuren	Instelling studie naar rationalisatiemogelijkheden van de diverse informatiestromen in de bve-sector
	Ondersteuning initiatieven om positie van de deelnemer te verstevigen	Nagaan of in bepaalde gebieden geen ongewenste monopolievorming gaat optreden	Instelling studie naar mogelijkheden voor accreditatiesystemen in de bve-sector
	Plaatsing van kwaliteitszorg hoog op de bve-agenda		
	Opstelling van gezamenlijke kwaliteitsstandaarden voor BPV		
	Eventuele stimulering van organisatiestructuur RvT en CvB (op basis van een wetswijziging) op initiatief ROC's zelf		

De raad merkt nog op dat een groot aantal van de hierboven beschreven aanbevelingen door de overheid geïnitieerd dienen te worden. Alhoewel de raad van mening is dat instellingen ruimte gegeven moet worden om zich binnen de kaders van de WEB verder te ontwikkelen, heeft hij wel punten van zorg over de richting en het tempo waarin deze ontwikkelingen zullen verlopen. In dit kader lijkt het de raad verstandig dat ROC's/AOC's op een groot aantal van de bovengenoemde punten informatie verschaffen in hun publieke verantwoordingsdocumenten waardoor goede monitoring van de ontwikkelingen mogelijk is. Ook hiertoe ligt het initiatief bij de Minister(s).

De bve is een sector met veel actoren die onderling afhankelijk zijn, waardoor een nauwe samenwerking vereist is. De raad signaleert dat het vermijden van spanningsvelden tussen de diverse actoren lastig is. Er dient echter wel een heldere implementatie van de onderscheiden taken en verantwoordelijkheden nagestreefd te worden alsmede een goede aansturing door de overheid die heldere kaders biedt. Het introduceren van nieuwe instanties maakt de bve-sector naar het oordeel van de raad niet overzichtelijker. De implementatie en evaluatie van de WEB leert dat het jaren duurt voordat nieuwe instellingen zijn gevormd en zijn gegroeid in hun rol. Dit, gecombineerd met het feit dat het evaluatiemoment nog vroeg is, weerhoudt de raad ervan een aantal structuurveranderingen die de Stuurgroep Evaluatie WEB voorstelt te onderschrijven.

4.2 Majeure vraagstukken voor nadere studie

In dit advies is herhaaldelijk gesteld dat een aantal zaken nog niet genoeg is uitgekristalliseerd rondom de implementatie van de WEB. Onder de onderwerpen in het bovenstaande schema bevinden zich enkele – in de ogen van de raad - majeure vraagstukken waarvan nu reeds is te voorzien dat nadere studie van belang is.

Majeure vraagstukken die naar de mening van de raad een nadere studie verdienen zijn:

1 Kwalificatiestructuur op basis van competenties

De slag naar competenties moet zorgvuldig gemaakt worden met een duidelijkere aansturing door de overheid dan nu het geval is. Er zijn veel actoren bij dit ontwikkelingstraject betrokken. Hierdoor is de kans groot dat de eenduidigheid van begrippen en de eenvoud van structuren snel zoek raken. Een krachtige coördinerende en besluitvaardige rol van de overheid is dan ook gewenst, zodat de bve-sector op de kortere termijn aan de slag kan met een 'kwalificatiestructuur nieuwe stijl'. Daarbij moet in de gaten gehouden worden dat de slag naar competenties niet alleen gevolgen voor het onderwijskundige concept heeft, maar ook voor de wijze van examineren.

2 Examinering

Wat betreft de examinering zal de overheid moeten zorgen voor goede landelijke standaarden voor exameninstellingen en duidelijke kaders en bevoegdheidsverdelingen voor andere actoren. De Onderwijsraad zal met een separaat advies over examinering in de verschillende onderwijssectoren komen, waaronder de bve-sector. Hierin zal aandacht besteed worden aan een mogelijke (ont)koppeling van opleidings- en examensystemen en aan nieuwe vormen van toetsing. In het verlengde hiervan zal de overheid ervoor moeten zorgen dat er een gezamenlijke kwaliteitsstandaard overeengekomen wordt voor de beroepspraktijkvorming die vervolgens door alle partijen wordt nageleefd.

3 Aansturing educatie

De raad acht het voor de aansturing van de educatie mogelijk dat de diverse actoren nog enkele jaren de tijd krijgen om beter in hun rol te groeien: gemeenten om een integraal, regionaal educatiebeleid te voeren en ROC's om met meerdere afnemers c.q. gemeenten te onderhandelen en deze te bedienen. Op het moment dat deze relaties meer dan nu zijn uitgekristalliseerd, worden ook knelpunten die niet binnen de huidige kaders te verhelpen zijn helderder. Nadere studie naar mogelijke oplossingen voor deze knelpunten is dan nodig, waarbij apart aandacht wordt gevraagd voor inburgering als onderdeel van educatie.

4 Wetswijzigingen op termijn

Op dit moment is onduidelijk in hoeverre wenselijke onderwijsinhoudelijke bijstellingen met name op de langere termijn beperkt worden door de bestaande wetgeving. Ofschoon de juridische invalshoek in dit advies bewust niet centraal staat, lijkt hier toch evenzeer sprake van een majeure vraagstuk dat op termijn nadere aandacht verdient.

De raad heeft hierbij voor ogen dat het vraagstuk van de kwalificatiestructuur op basis van competenties en het vraagstuk van de examinering zo spoedig mogelijk in studie worden genomen. Het vraagstuk van de aansturing van de educatie en eventuele wetswijzigingen op termijn vragen binnen twee tot drie jaar om nadere studie.

4.3 Tot slot

Het voorgaande overziende trekt de Onderwijsraad de conclusie dat de WEB op hoofdlijnen redelijk goed werkt. De Stuurgroep Evaluatie WEB heeft dit eerder in haar evaluatierapport *De WEB: naar eenvoud en evenwicht* geconstateerd en de raad deelt deze conclusie.

De Stuurgroep Evaluatie WEB stelt in haar eindrapport dat zij een lans breekt voor sterkere coördinatie in het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie. Zoals door de raad in dit advies is gesteld zoekt de Stuurgroep de uitwerking van deze coördinatie met name in structuurinterventies. De raad beoogt eveneens een sterkere coördinatie in de bve-sector, maar pleit vooral voor onderwijsinhoudelijke verbeteringen die voor een groot deel binnen de huidige wettelijke kaders vormgegeven kunnen worden. De raad kiest ervoor om eerst aan aanpassingen binnen de gegeven wettelijke kaders te werken alvorens meer ingrijpende interventies voor te stellen. Daarnaast heeft de raad een aantal majeure vraagstukken benoemd die nadere studie verdienen.

De raad benadrukt dat voor het merendeel van de genoemde knelpunten geldt dat de WEB daarvoor niet zelf de oorzaak is. De WEB geeft voldoende ruimte voor verschillende onderwijsinhoudelijke verbeteringen en biedt daarnaast voldoende ruimte aan de verschillende actoren in de bve-sector die daarbij betrokken zijn. Veel eerder is het zo dat met behoud van de autonomie van onderwijsinstellingen op een aantal punten meer sturing door de overheid wenselijk is met als doel een beter functionerende bve-sector.

Het moment van evaluatie van de WEB is nog te vroeg om definitieve uitspraken te doen over de vraag of het lukt om deelnemers een drievoudige kwalificering (voor de beroepspraktijk, voor verder leren en voor het functioneren in de maatschappij) te geven. De raad hoopt dat met de invoering van het onderwijsnummer betere en snellere evaluaties mogelijk zijn, met name van de in-, door- en uitstroomgegevens van onderwijsdeelnemers. Speciale aandacht van het ministerie van OCenW voor het bewerkstelligen van de beschikbaarheid van middelen om in de toekomst een dergelijke evaluatie op eenvoudige wijze te kunnen uitvoeren, is gewenst.